

Nyheter: **I religionens namn**

Sekulära muslimer

”Jag har fått kommentarer när jag haft korta shorts, eller när jag varit vid sjön med barnen och badat. Folk kallar mig saker”

MINA

”Det finns föräldrar här som sätter slöja på treåringar. Det känns överkligt. Vi är inte i Irak”

SAMIR

”Jag har en kompis jag brukar leka med ibland. Men det kommer alltid någon och tar henne ifrån mig. De vill inte att jag leker med henne. Det har hänt säkert tio gånger”

AMAL

I RELIGIONENS NAMN: De blir inte serverade på restaurang, får höra att de lever ”haram” och deras barn blir utfrysda – för att de inte lever religiöst. Nu slår sekulära muslimer larm om hur moralpoliser och religiös hederskultur förstör deras liv i Göteborg.

På en av Angered's innergårdar sitter Amal. Hon är åtta år, har rosa klänning och älskar prinsessfilmer. Amal sitter på en gunga och nynnar på Kattvisan från Rasmus på luffen.

Hon går på en kommunal skola i Angered. Förr älskade hon att gå dit. Nu vill hon helst stanna hemma.

– Jag har en kompis jag brukar leka med ibland. Men det kommer alltid någon och tar henne ifrån mig. De vill inte att jag leker med henne. Det har hänt säkert

tio gånger. Jag orkar inte mer, säger Amal.

Hon känner sig inte som de andra barnen. Det märks bland annat på gympalektionerna, säger hon.

– Jag och några andra brukar byta om i ett speciellt omklädningsrum. Dom andra tjejerna har långärmarde kläder och tar bara på sig gym-paskor. Dom får inte byta om för sina föräldrar, säger Amal och tillägger att nästan alla pojkar byter om som vanligt.

AMALS MAMMA MINA berättar att det går rykten om familjen. Det hela grundar sig i att de inte lever enligt religiösa normer. Ingen i fa-

miljen bär slöja och Mina struntar i religiösa traditioner. Något som fått konsekvenser för både henne och barnen.

– Grannarna sprider ut rykten. De säger till sina barn att inte leka med våra barn, säger Mina när vi sitter i familjens kök.

Alldeles nyligen hände det hemma ute på gården. Amal och en grannflicka lekte på lekplatsen, när en pojke plötsligt sprang fram till lekkamraten, viskade något i hennes öra, och sedan drog med sig henne därifrån. Kvar stod Amal ensam.

Mina säger att hon själv är vad vid sneda blickar och verbala påhopp.

Den kyliga stämningen märks i skolan och i mataffären. Det har hänt att familjen nekats service i vissa butiker.

– Jag har fått kommentarer när jag haft korta shorts, eller när jag varit vid sjön med barnen och badat. Folk kallar mig saker, säger Mina och avbryter sig plötsligt när dottern kommer in i köket.

När vi är ensamma igen fortsätter hon:

– De kallar mig gris och hora.

I GÅRDSTEN, EN annan del av Angered, bodde fram tills nyligen Samir, 37 år gammal. Han säger att han är troende men att hans familj inte följer några särskilda regler.

– Följer du inte islam fryser folk ut dig. Det finns föräldrar här som sätter slöja på treåringar. Det känns överkligt. Vi är inte i Irak, säger Samir som nyligen valt att flytta från området.

Religiöst betingad hederskultur

är inget som är unikt för en specifik religion eller folkgrupp – den kan förekomma i liten eller stor utsträckning i alla religioner och delar av världen. Faktum kvarstår dock att de som slagit larm till GP om trakasserier och hot i Göteborg, nästan uteslutande är muslimer. De flesta bor i så kallade särskilt utsatta områden, så som Lövgärdet, Bergsjön och Tynnered – områden präglade av religiös extremism och parallella samhällsstrukturer.

SMÅBARNSPAPPAN ANWAR MAHRA är från Libanon, men har bott nästan hela sitt liv i Sverige. Han säger också att han känner sig utfrysad och att situationen blivit värre de senaste åren.

– Det kan hända på torget. Att jag inte blir serverad på restaurang. Eller att folk säger saker om min familj. Det värsta är när det börjar gå ut över dina barn, säger Anwar Mahra som bor i Lövgärdet.

larmar om förtryck

Bilder: ANDERS YLANDER

DRABBAD. Småbarnspappan Anwar Mahra tycker att situationen har blivit värre de senaste åren. "Det värsta är när det börjar gå ut över dina barn", säger han.

Han säger att det går rykten om hans familj som spridits till föräldrarna i stadsdelen. Många fryser ut både honom och barnen.

I samband med skol- och fritidsaktiviteter, kan Anwar sitta i den ena änden av rummet och de religiösa föräldrarna i den andra änden. GP har talat med andra i hans närhet som bekräftar situationen.

– Det är ingen tvekan om att det handlar mycket om religion. Jag har fått höra från folk att jag inte skulle bry mig om min fru låg med andra män eftersom jag äter gris-kött – de säger att en parasit i köttet gör dig galen, säger Anwar Mahra.

FÖR SNART 13 år sen berättade flera familjer i ett GP-reportage om hur det religiösa trycket börjat hårdna bland muslimer i stadens förorter. Det handlade om barn och kvinnor som förbjöds att cykla, dansa och pressades till att bära slöja.

– När vi kom till Hammarkullen

”Jag behöver ingen bibel eller koran i mitt liv. Den enda heliga boken jag behöver är blå – lagen.”

gick min fru varma sommandagar ut i shorts och linne. Nu gör hon inte det. Och hon cyklade. Nu kan ingen kvinna cykla i Hammarkullen, sa en av dem i GP år 2005.

I dag säger flera att det blivit värre.

– Det har inte hänt någonting, säger en av dem till GP.

Samtliga intervjuade tycker att det religiösa förtrycket måste börja tas på allvar av samhället.

– Jag behöver ingen bibel eller koran i mitt liv. Den enda heliga boken jag behöver är blå – lagen. Men om inte ens samhället står på din sida, vad ska man göra? Det kan inte bli mycket värre än vad det är nu, säger Anwar Mahra.

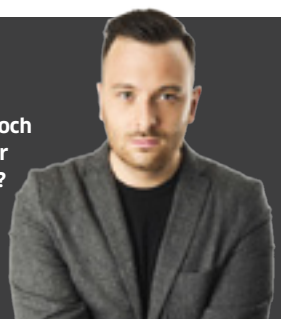
MICHAEL VERDICCHIO
michael.verdicchio@gp.se

Fotnot: Mina, Amal och Samir heter egentligen något annat.

GP granskar: Förtrycket i religionens namn

I en artikelserie granskar GP hederskultur och förtryck. Har du en historia att berätta eller ett tips som du vill att vi tittar närmare på?

Tipsa GP:s granskande reporter
Michael Verdicchio.
Mejla: granskning@gp.se

Nästa del: Så många förskolor ger efter för föräldrarnas religiösa krav

– Om ni inte vill att hon ska ta av sig hijab, då får vi tvinga henne. Vi alltid prioriterar föräldrarnas önskemål.
Hur gammal är hon?

Nyheter: **I religionens namn**

- Exempel på hedersförtryck eller religiöst tvång i svenska skolor:**

  - Flicka vill ta av sig sin slöja för att hon vill leka frisör med andra barn. Personalen säger nej eftersom föräldrarna sagt att flickan inte får ta av den. Personal tycker det inte känns bra.
  - Föräldrar vill inte att pojkar och flickor badar ihop. Skola i Göteborg har könsuppdelat viss simundervisning.
  - Föräldrar kräver att deras barn alltid har slöja på sig. Personal på en förskola tvingar på den, trots att barnet inte själv vill.
  - Flicka på lågstadieskola i Göteborg får inte duscha med samma kön för sina föräldrar. Skolan säger åt henne att gå tidigare från idrottslektionerna för att duscha utan de andra.

Föräldrarnas krav: Filma dotter i slöja

I RELIGIONENS NAMN: Lärare som täcker enskilda barn i omklädningsrummet, flickor som duschar ensamma och förskolebarn i slöja som filmas av fröken. GP:s granskning visar att svenska skolor tillmötesgår föräldrars krav kopplade till heder och religion. Något som skapar osäkerhet bland personalen.

Samtidigt som muslimska familjer i Göteborgs förorter vittnar om hur de mobbas och blir utfrysta av grannar för att de inte är tillräckligt religiösa, uppger flera skolor i Sverige hur hedersvärderingar och religiös mobbning fått fäste bland de allra yngsta barnen.

EN FÖRSKOLA UTANFÖR Stockholm slog nyligen larm om att barn mobbades för att de åt fläsk och för att vuxna inte bar slöja. Liknande larm om religiös mobbning förekommer även på flera skolor i Göteborg. – Vi har religionsfrihet och försöker prata om värderingar. Men när små barn säger: ”henne ska du inte leka med för hennes mamma har tagit av sig sin sjal”, då är något fel, säger Helena Kollberg, rektor på Vättnedalsskolan i Tynnered. – Det kan förekomma när barn bråkar, men behöver inte alltid handla uttalat om religion. Hamnar två tjejer i

MARIKA ANDERSSON.

till den andras bror och säga: titta här, din syster bär en för liten tröja eller har smink. Det finns kontrollsystem som vi vet kommer från föräldrarna, säger en annan rektor i Göteborg som vill vara anonym. – Nu när det är fasta förekommer det att elever retar dem som inte fastar. De säger: ni ska inte äta och det är haram. Det pratas även bland elever om att det är haram att duscha och visa sig naken. Ibland kan det även komma krav från enskilda föräldrar, till exempel att killar och tjejer ska vara separerade, säger Marika Andersson, rektor på Lövgårdesskolan. **Vad gör ni när sådana krav dyker upp?** – Jag säger att personalen kan hänvisa frågorna till mig, om de inte vill eller kan svara på dem själva. Det har hänt att föräldrar hotat läraren med att byta skola eller gå till rektorn. Men så långt brukar det inte gå. Vi bemöter dem professionellt och utgår från våra styrdokument. Då brukar det lösa sig, säger Marika Andersson.

Att föräldrar ställer religiösa specialkrav på skolor är inte ovanligt. GP har talat med rektorer på åtta skolor, där flera vill vara anonyma på grund av att de tycker att ämnet är känsligt, och fått mängder av exempel. Ofta säger skolorna också nej. Ett återkommande exempel är föräldrar som vill att undervisningen ska pausas för att deras barn ska kunna be vid vissa tidpunkter. Samtidigt finns situationer där skolor tvärtom går med på föräldrars krav. **I EN KOMMUNAL** förskoleklass i Göteborg har lärarna gått med på att hålla upp handdukar som draperier och täcka vissa barn i samband med ombyte inför simskola, efter krav om att de inte får visa sig eller se andra barn nakna. På en annan skola har man valt att ha viss simundervisning könsuppdelad mellan pojkar och flickor. – Många är väldigt prydna när det gäller nakenhet. Så var det inte förr, säger en rektor i Göteborg. På en lågstadieskola får en flicka

HELENA KOLLBERG.

inte duscha med samma kön för sina föräldrar. Skolan säger därför åt henne att gå tidigare från idrottslektionen för att duscha utan de andra. **PÅ EN ANNAN** skola i Göteborg har man diskuterat att, likt vissa skolor i Skåne, erbjuda burkinis till flickor som annars förbjuds delta i simundervisningen av sina föräldrar. Även utanför Göteborg förekommer exempel där man tillmötesgått påtryckningar. På en svensk förskola har personal gått med på att filma en flicka via Facetime – för att föräldrarna ska kunna kontrollera att hon inte tar av sig slöjan under skoltid. Rektor Helena Kollberg berättar att föräldrarnas krav varierar: – Det har kommit föräldrar med krav om att deras barn inte ska sitta bredvid eller leka med motsatta könet. Då säger vi nej. Men det finns också fall som är mindre solklara, säger hon. – Flera av oss som jobbar inom skola upplever att det har blivit

starkare religiösa uttryck de senaste åren. Det kan gälla frågan kring eid till exempel. För några år var det sällan fråga om ledighet dök upp, numera blir det diskussioner varje år, säger Marika Andersson. **DE FLESTA SKOLANSTÄLLDA** GP talat med är överens om att det är svårt att veta var gränsen går. En del menar att skollagen är allt för otydlig. Flera är även rädda för att diskussionen ska tolkas som ett försök att spä på främlingsfientlighet. – Det här är en jättekänslig men principiellt viktig fråga. Hur mycket ska skolan tillmötesgå de här föräldrarna och vad sänder det för signaler till barnen när vi gör det? För vi vill samtidigt inte bli en del i att begränsa och särbehandla dessa barn på ett negativt sätt, säger en rektor till GP. En del rektorer håller dock inte med om att frågan är ett större problem. – Vi har sett detta länge i området och arbetat med frågan i många år. Jag tycker att vi löser detta bra och har ett fint samarbete med våra föräldrar. Det handlar om att skapa broar mellan kulturer – inte att förstärka ett vi och dem, säger

● **Enskilda förskolebarn i Göteborg täcks när de ska byta om i samband med simskola, genom att en lärare håller upp en handduk som ett draperi. Efter krav om att de inte får visa sig och se andra barn nakna.**

● **Föräldrar kräver att barn fastar. Skolpersonal kontrollerar aktivt att barnen inte äter eller dricker, trots att de själva vill.**

● **Förskola filmar flicka via Facetime för att föräldrarna ska kunna kontrollera att hon inte tar av sig slöjan under skoltid.**

Illustrationer: MARIA KRISTOFFERSON

FACETIME. På en förskola har en flicka filmats med Facetime så att föräldrarna ska kunna se att hon inte tar av sig sin slöja.

Louise Eriksson, rektor på Landamäreskolan i Biskopsgården.

NATIONELLA kompetensteamet mot hedersvåld tar varje år emot mängder av frågor från skolanställda som är osäkra på hur de ska agera i olika situationer.

En del gäller dilemman som uppstår när föräldrar och barn har olika uppfattning. Det kan handla om föräldrar som till exempel vill segregera simundervisning eller förbjuda barn från att följa med på lägerskolor. Ibland med hänvisning till religion, och ibland inte.

Några andra exempel:

● Flicka vill ta av sig sin slöja för att hon vill leka frisör med andra barn. Personalen säger nej eftersom föräldrarna sagt att flickan inte får ta av den. Personal tycker det inte känns bra.

● Skolpersonal är osäkra på hur de ska agera när barn vill äta och dricka i skolan under fasta, där föräldrar sagt att barnet ska fasta. Personalen slits mellan barnens och föräldrarnas vilja.

● Flicka i förskolan vill inte ha slöja på sig, men föräldrarna kräver det. Personalen tvingar på barnet slöjan, men tycker det känns fel.

”Vi ser att många svenska skolor slirar på gränserna när man ställs inför sådana här dilemman. Man tänker att: går inte jag med på det, då sätter föräldrarna bara barnet någon annanstans”

JUNO BLOM

– Många slits mellan sin yrkesprofessionalitet och rädslan att bli stämplad som intolerant. En del tycker det är svårt att säga emot vårdnadshavare och vet inte hur de ska agera när de ställs inför sådana situationer, säger Juno Blom, hedersexpert på Länsstyrelsen Östergötland som har regeringens nationella uppdrag för arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck.

ENLIGT SKOLVERKET SKA barn ses som individer och skolan ska värna deras individuella frihet och integritet. Att som skolanställd tvinga på elever viss klädsel eller religiösa seder är enligt Skolverket inte förenligt med skollagen och läroplanen.

– Vi ser att många svenska skolor slirar på gränserna när man ställs inför sådana här dilemman. Man tänker att: går inte jag med på det, då sätter föräldrarna bara barnet någon annanstans, säger Juno Blom.

MICHAEL VERDICCHIO
michael.verdicchio@gp.se

KRÖNIKA

Därför granskar GP det religiösa förtrycket

Religionsfrihet handlar inte bara om rätten att få utöva sin religion utan också om rätten att inte utöva någon religion alls. För vissa är detta tyvärr inte en självklarhet. Därför har Göteborgs-Posten valt att granska det religiösa förtrycket i Göteborg.

I december 2015 slog polisen fast att 14 områden i Sverige – varav sju i Göteborg – hade så pass stora problem med kriminella och parallella samhällsstrukturer att det behövdes extra resurser och insatser. Sedan dess har antalet områden ökat till 23. Det är i synnerhet från boende i dessa områden som Göteborgs-Posten har fått in larm om religiöst förtryck. Givetvis är förtryck förkastligt oavsett vem det drabbar men om du redan bor i ett område som är utsatt på många andra sätt är det lätt att förstå hopplösheten bland de drabbade.

Eftersom många av de här särskilt utsatta områdena finns i Västsverige är det vår plikt som regionens största tidning att titta närmare på de problem som polisen beskriver och drabbar de boende. För om problem ska kunna lösas måste vi först få problembeskrivningen rätt.

DÄRFÖR INLEDER GÖTEBORGS-POSTEN i dag granskningen ”I religionens namn”. I dagens artiklar berättar boende i några av Göteborgs särskilt utsatta områden för vår grävreporter Michael Verdicchio om hur de trakasseras för att de har valt liv som inte anses vara tillräckligt religiösa.

Vittnesmålen är många och kommer från flera olika områden. Det är skrämmande att läsa om hur småbarnspappan Anwar Mahra nekas att äta mat på en restaurang eller hur hans barn blir utfrysade på både lekplatsen och skolgården.

”Det värsta är när det börjar gå ut över barnen”, säger han.

FÖR DE FLESTA är det självklart att religionsfrihet råder, att vem som helst ska kunna utöva sin religion så länge det inte bryter mot lagar som är nödvändiga i ett demokratiskt samhälle. Det här slås fast i första paragrafen i Religionsfrihetslagen från 1951:

”Envar äger rätt att fritt utöva sin religion, såvitt han icke därigenom stör samhällets lugn eller åstadkommer allmän förgelse.”

Men lika självklart som att någon ska få utöva sin religion borde det för de flesta också vara självklart att vem som helst ska kunna välja bort religion utan att för den sakens skull tvingas utstå trakasserier. Det här beskrivs också i Religionsfrihetslagen:

”Ej må någon vara skyldig tillhöra trossamfund. Åtagande i strid mot denna bestämmelse vare utan verkan.”

Vår granskning visar dessvärre att den rättigheten inte gäller alla delar av vårt samhälle.

Det är dags att någon tar ansvar så att Anwar och alla andra i hans situation inte drabbas.

Christofer Ahlqvist

Chefredaktör
christofer.ahlqvist@gp.se

